

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 15. Affinis priori. Tribulatio facit probum, adducit ad Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

Simile est regnum caelorum grano sinapis. Matth. 13. 31. Granum sinapis, nisi conteratur, nequaquam vis virtutis ejus agnoscitur: nam non contritum lene est, si verò conteritur, inardescit; & quod in se acerrimum latebat, ostendit. Sic unusquisq; vir sanctus, cum non pulsatur; despicibilis, ac levis, aspicitur: Si verò illum tritura persecutionis opprimat; mox omne, quod calidum sapit, ostendit; atque in fervorem virtutis vertitur, quicquid in illo antè despicabile, infirmumq; videbatur. S. Gregor. Praef. in Job.

Ex Patribus, & aliis.

Nemo vires suas in pace cognoscit. Si enim bella desunt, virtutum experimenta non prodeunt. Improvidus miles est, qui fortem se in pace gloriatur. S. Gregor. mor. l. 23. c. 18.

Agit hæc divina misericordia; ut ex una, eademque re, ex qua carnalibus dat flagellum, ex ea spiritualibus virtutis præstet incrementum. Cumque illos per tribulationem purgat, istos ex societate tribulationum ad majora præmia excitat. S. Gregor. hom. in Ezech.

Sicut unguenta, nisi commota, redolere latius nesciunt; & sicut aromata fragrantiam suam, non nisi cum incenduntur, expandunt: ita sancti viri, omne, quod virtutibus redolent, in tribulationibus innotescunt. S. Gregor. Praefat. in Job.

Gubernatoris peritiam non probat tempesties serena, sed procellosa tempestas. Blandiente aurâ navim regit ultimus nauta: in confusione ventorum primi quaeritur ars magistri. S. Chrysost. l. 20.

Frumenti granum projectum in terram, & mortuum; cum juxta siccum lapidem pullulasset, lilium ita fertur illi dixisse. Unde tibi contrito, & mortuo, spiritus germinandi? cum ego, quando conteror, eò ipsò perdo? Cui granum respondit: hoc mihi ex virtutis granditate contingit: quâ fit, ut passio mea, sit mea actio; & dum morior, revivisco. Phoenix mortua generat; & cinnamomum contritum plus inflammat. Sic infirmum membrum sine dolore tangi non patitur; & sanum, dum tangitur, delectatur. S. Cyrillus Apol. c. 21.

Est quædam in fabulis arbor, quæ secta floret, & cum ferro certamen suscipit: ac si novum, ac insolens quoddam, proferendum est de re nova, & inaudita: morte vivit, & fectione germinat; incrementum denique sumit, cum absuntur. Hæc quidem est ipsa fabula, fingendique libertas. Mihi verò videtur omnino quiddam hujusmodi esse philosophus: ærumnis incalescit; casus tristes materiem virtutis existimat. S. Gregor. Naz. orat. 13.

Ubi vincula sunt, illic necesse est magnum quid fieri: ubi afflictio, illic omnino & salus est; illic prorsus magnæ sunt virtutes. Diabolus enina, quando calcatur, tum potissimum percutitur: quando servos DEI ligat; tum maxime sermo DEI crescit. S. Chrysost. l. 8. in Eph.

Job passionibus videtur magis, quam vir-

tutis actionibus, profecisse: nam neque ita illustis est habitus, cum pecuniam possidebat, cum domum pauperibus referabat, substantiamq; erogabat: quàm quòd audiens ruinam non se acerbè agit &c. Idem hom. 5. de patientia Job.

Tolera tribulationes: inter ipsas enim virtutes, quemadmodum inter spinas rosa nascuntur, & germinant. S. Nilus Cap. paræn.

Quemadmodum cannabi, ac lini, species non est idonea, ut ex eo fila, subtilissima, fiant; nisi diutius elaboreretur, atque exerceatur: imò quânto magis illud torquetur, tantò purius, aptiusq; efficitur. Sic & anima Deo devota multas probationes, atq; tentationes, subiens; afflictionisque fortiter tolerans; purior, utiliorq; ad spirituale extenuationis, & humilitatis, opificium redditur. S. Ephrem de Patientia.

Lucerna, licet videatur extingui, cum emungitur; tamen clarior redditur: sic Sancti, licet tribulationibus premantur; tamen lucidiores redduntur. Hugo Card. in Joan. 6.

Nunquam servatur vinum bene in bonitate sua, nisi in fœce: nec boni, & justi, in virtutibus stare, & proficere, possunt; nisi probentur tribulationibus; & iniquorum persecutionibus. Revel. S. Brigittæ l. 1. c. 22. Verba B. V.

Sicut in mari, & aquis amaris; majores, pinguiore, dulcioreque, pisces reperiuntur, quàm in dulcibus fluminibus: ita in mari penitentia, austeritatis, paupertatis, tribulationis; majores, perfectioresque Sancti. Diez. conc. 5. in Comm. MM.

Equis. Lem. *Dant animos plage.* Picinelli.

Spica. Lem. *Perficitur estu.* Idem.

Cithara. Lem. *Ex pulsu metos.* Citharizamus, cum in passionibus nostris, vel damnis, securi, aut læti, dicimus: *Dominus dedit, Dominus abstulit.* Calliodorus in Pl. 32. Idem.

Ignis. Lem. *In crescit malis.* Vel: *Contraria juvant:* id est, venti: ignem charitatis persecutiones magis inflammant. Idem.

Chordæ musica. Lem. *Plus torta, plus musica.* Athenienses de pace non nisi attriti cogitabant: ita pleriq; nostrum vix de Deo, nisi afflicti. Just. Lipsius cent. 3. ad Belg. ep. 4. *In tribulatione sua manè consurgunt ad me.* Ol. 6. 1. Idem.

Torcular. Lem. *Dum comprimit, exprimit.* Idem.

§. XV.

Affinis priori Tribulatio facit probum adducit ad Deum, invenit Christum.

Num. 1.

Figura, Symbola.

Ex Veteri, & Novo.

Nunquid habemus residui quidquam in facultatibus, & hereditate domus patris nostri? Gen. 31. 14. Sicut illas conjuges Jacobi adversa impulerunt, ut illum relinquerent patrem, qui filiarum comedisset pretium; & talem sequerentur virum. Sic & adversa Mundi plerumq; dilectam Deo juvant animam; ut anhelantius tendant ad Deum. Rupert. hic.

Apparuit

illò tempore. Stella de contempt. p. 1. cap. 79.

Apparuit ei Dominus in flamma ignis de mediobrub. Ex. 3. 2. Cur inter flammam, & spinas? cur non in throno excelso, ut Isaiæ: vel curru mirabili, ut Ezechiel: vel in gloria majestatis, ut ei in monte Sinai? Missurus erat Moysen in Egyptum, inter pericula & spinas persecutionum; ut ex tali visione disceret patientiam. Christus inter spinas, flagella. Vis Christiane ad eum pervenire? perge per crucem, spinas: aliter non habebis accessum. Sylveira in Apoc. 1. 18.

Cum, secundo mississet, & ille noluisse venire ad eum &c. 2. Reg. 14. 29. Absolon, cum bis vocari curaret Joab, obsecrans, ut ad se veniat; ille verò venire noluisse; iussit Absolon servos suos succendere igni agrum Joab. Quod cum fecissent, venit Joab ad Absolon; ut de illato sibi damno conquereretur. Quà occasione Absolon prolixè cum eo locutus; quidquid ab eo volebat, obtinuit. Eòdem modò, cum non vis audire suavem, & amicam Dei vocationem; nec ea, quæ per suos Prædicatores tibi significat: tunc jubet suas creaturas variis calamitatibus affligere: ignem, ut domos tuas incendat; grandinem, ut vineam, & agros, destruat; morbum, ut corpus vexet, de Ponte tom. 1. de perf. Christ. hom. tr. 1. c. 13. §. 3.

Ab aquilone aurum venit. Job. 37. 22. Alii dixerunt: ab aquilone nubes aurei coloris. Ità enim Sanctos homines, qui sunt nubes Dei, tentant frigora aquilonis: ut eos pretiosos, & igne charitatis rutilos, reddant. V. B. hic.

Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Ps. 77. 20. Sponsa virgam verberantem sponte suâ recipit. Cant. 5. 7. Imitatur saxum illud, de quo vates: *percussit* &c. Eam nimirum ob causam percussa, velut rupes, illa à Moyse: ut ad similitudinem illius, & ipsa Verbum Dei de vulnere àmbrosi instat effusum, pro sitientibus quasi quandam scaturiginem emittat. S. Gregor. Nyss. in Cant. hom. 12.

Fasciculus myrrhæ. Cant. 1. 12. Nè excutias myrrham: Dilectus later inter fascem. Cave, nè dolores repellas: quia salutare tuum in infirmitate rejicies. Absconditus vultus ejus. *Verè tu es Deus absconditus.* Isa. 45. 15. *Audire hæc domus Jacob, qui vocamini nomine Israël.* Isa. 48. 1. Nomine, Israël estis, non re: qui Deum non videtis latentem in myrrha. Oliva t. 2. Strom. §. Dirumpamus vincula.

Sicut lilium inter spinas. Cant. 2. 2. Cave, nè perdas lilium, dum spinas fugis. - Latet lilium in spinis; splendet Deus in rubo. Si corticem consilii times, unionis pretiò defraudaris. Tenebras fugiens perdes lucem illam, quæ lucet in tenebris. A tabernaculo Salomonis recedis, dum pelles ei circumdatas spernis. Dum times virgam egredientem de radice Jesse, amittis florem ex ea ascendentem. Lia, quam despicias, pariet tibi Judam; è cuius germine & reges prodibunt, & Rex regum orietur. Si lippientem reculas, solem justitiæ è stirpe tua erumpere non videbis. Idem ibidem.

In lectulo meo per noctes quasi vi, quem diligit anima mea: quasi vi illum, & non inventi. Cant. 3. 1. Surgit, quærit Dilectum.

Invenierunt me custodes paululum cum pertransissem. Cant. 5. 7. Vulnerata fruitur; delictis affluens requirit. S. Ambrosi. hic: bene tollitur ei pallium, quæ ad Christum propinquat: ut Deum visura, mundò corde gradiatur. Naxera in Jos. 10. §. 21.

Anima mea desideravit te in nocte. Isa. 26. 9. De nocte, id est, tribulatione, & cruce; per quam nos ducis ad gloriam, suspirabo ad te. Cornelius hic.

In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. Os. 11. 4. In funiculis Adam trahit, quando dolorem incutit, aut timorem in vinculis charitatis; cum vel beneficia exhibita recolit, vel exhibenda promittit. Hugo Card. in Gen. 1. Funiculi Adam sunt flagella: quia & ipse primus, & per eum nos flagellati sumus. Vincula verò charitatis sunt Dei beneficia. S. Bonaventura s. 2. fer. 4. Pent. Non dixit funibus: quia dolores, & afflictiones hujus Mundi nihil sunt in comparatione pœnarum Inferni. Funiculi Adæ, sunt labores, & miseriæ, hujus Mundi: quibus Deus trahit nos ad se; qui nihil sunt aspectu gloriæ. S. Vinc. Ferr. s. fer. 4. Pent.

Tube me ad te venire super aquas. Matth. 14. 28. Petrus dum fluctuat, dum mergitur, dum periclitatur, sic pervenit ad Dominum: ostendens nobis; quod non nisi per pericula properetur ad Christum. S. Ambrosius hic.

Dolentes quærebamus te. Luc. 2. 48. Porta cæli absque clave crucis aperiri non potest. Si Christum in templo gloriæ invenire volumus, quærendus cum dolore, luctu, lacrymis, ac patientiâ. Did. Niss. D. 1. Epiph. §. 4.

Ex aliis.

Ferrum ignitum malleo contusum. Lem, *Dant vulnera formam.* Picinelli.

Tela acu picta. Lem. *Avulnere decor.* Idem. Culter tonsorius. Lem. *Detrahit, & decorat.* Idem.

Organum. Lem. *Sub pondere melos.* Idem. Horologium Caroli V. in annulo. Lem. *Pungit sed monet.* Quid non misericorditer præstat hominibus à Deo; à quo etiam tribulatio beneficium est. Nam res prospera, donum est consolantis; res adversa donum est admonentis Dei. S. August. ep. 87. Idem.

Typotheta, imaginem sub prælo dum premit, imprimi. Lem. *Fitigig, premendo.* Æneidos 6. Vel.

Dant pretium plagæ. Masenius.

Num. 2.

Testimonia.

Ex Veteri.

Mansunculas in arca facies. Gen. 6. 14. Hugo Vict. l. allegor. in Gen. 16. Arca est anima sancta; vel secretum conscientie: aquæ tentationes. In arca nullus legitur genitus: erat enim locus, & tempus, penitentia. Ità ille, Arcam Noë homines intrarunt octo, utriusq; sexus: cumque annò integrò fuissent inclusi; iidem illi octo solum exierunt. Tribulatio enim, non tantum ab illicitis, sed licitis etiam, voluptatibus retrahit. Imò nè quidem agnus, vel leo, vel aliud animal, natum est in arca totò

Clamor

Clamor filiorum Israel venit ad me. Ex. 1. 9. Vide, quid faciat afflictio: compellit invocare Deum. Cornelius hic.

Job Deum benedixit, non felix, sed miser.

Virga tua, & baculus tuus; ipsa me consolata sunt. Psal. 22. 4. Virga pertinet ad iustitiam, & fortitudinem, Domini Salvatoris; sicut Psal. 44. 7. dicitur: *Virga directio- nis, virga regni tui.* Baculus ad adiutorium humanum respicit: quod & pes ipse cautè designatur, & totum corpus nisi desuper incumbentium sustentatur. Sed videamus, quemadmodum nos utraque consolari poterunt, cum res omnino diversæ sint: baculum quippe non est dubium consolari, qui ad opem ferendam humanæ semper imbecillitati assumitur. De virga quid dicemus? quæ percutit, affligit, & vitia nostra iudiciaria potestate castigat? Consolatur planè & ipsa Fideles; quando eos ad viam Domini, adhibitâ emendatione, perducit. Nam rectè consolari dicimus omne, quod adjuvat; est ad tempus nos pro sua distinctione contristat. Unde Hebr. 12. 11. *omnis disciplina in presenti, videtur quidem non esse gaudii, sed mæroris: postea autem fructum affert pacatissimum* &c. Casiodorus hic.

Sacrificium DEO Spiritus contribulatus. Psal. 50. 19. In tantum prodest tribulatio Christiani, ut per hanc Spiritus noster DEO sacrificium fiat. B. Fulgentius ep. 7. ad Venantiam de pœnitentia

Et locutum est os meum in tribulatione mea. Psal. 65. 14. Quid locutum? holocausta medullata offeram tibi. v. 15.

In die tribulationis meæ Deum exquisivi. 76. 3.

Cum occideret eos, querebant eum. Psal. 77. 34.

Tribulatio, & angustia, invenerunt me. Psal. 118. 143. quali perquirant hominem. Ideo: *mandata tua meditatio mea est;* scilicet ad servandum. S. Vinc. Ferr. f. 6. D. 16. Trinit.

Ad Dominum, cum tribularer, clama- vi. Psal. 119. 1.

Factus est Dominus velut inimicus. Thren. 2. 5. Mirâ dispensatione temperat sententiam severitatis; dum quasi, & non ex toto, inimicus dicitur. Quia, etsi eam videatur deferere in manibus hostium, & affligere aliquoties in tantum, ut penitus destituta credatur: non de crudelitate inimicitiarum fortè venit, si se deum converterit, sed de providentia pietatis, ut ad eum flagellata redeat. S. Paschasius, hic.

Ex Novo, & Patribus.

Ecce princeps unus accessit, & adorabat eum. Matth. 9. 18. S. Marcus 5. 22. ait, non solum adorasse, sed etiam ad pedes ejus provolutum. Quid hunc principem sic humiliavit? non dubium, quin maxima illa calamitas, quâ premebatur. Hic est primus calamitatum fructus. Diez D. 23. Pent. c. 1. *Rehantibus Sacra. Tom. II.*

Tum maximè Deus ex memoria hominum elabitur, cum beneficiis ejus fruenter honorem dare divinæ indulgentiæ deberent. At verò, si quæ necessitas gravis prelerit, tunc Deum recordantur. Lactantius l. 2. institut.

§. XVI.

Tribulatio facit suspirare cœlum.

Urgebantque Egyptii populum exire de terra velociter. Exod. 12. 33. Compellunt nos exire de Egypto presentis vitæ habitatores; scilicet tribulationes, morbi, paupertas, mors ipsa; faciuntque nos sic ambulare ad terram promissionis. de Rampelosis Mundus.

Pondus, & latera, iudicia Domini. Prov. 16. 11. Sicut tribulationes: has enim iustò iudicio ita librat Deus; ut viribus hominis tum naturæ, tum gratiæ, congruant, ac ferendo sint. Rursum, sicut in libra, si in una bilance pondus imponas, altera prius depressa attollitur: sic Deus onus tribulationis corpori imponit, ut mens, prius in terram depressa, sese elevet ad Deum, & amorem cœlestem. Cornelius hic.

Ventus elevans fluctus.

§. XVII.

Tribulationis varii fructus, & præmia.

Ex Veteri, & Novo.

Quare negligitis? Gen. 42. 1. Quæres: quâ ratione Joseph tam diu incognitus mansit in Egypto, putâ viginti tribus annis; ita de se nihil unquam nuntiârit Patri, adeo propter se mœrenti. Cur hoc ita fieri, & celari, voluit Deus? Respondeo, quia Deus hoc quasi purgatorium mœroris voluit dari Jacobo, ob levitiam ejus quædam peccata: tum quia nimis, & cum invidia fratrum, amaverat Josephum. Solet enim Deus nimios Sanctorum, circa rem, vel personam aliquam, amores hōc modò per adversa, quasi vinum injectâ aquâ temperare. Itâ S. Aug. f. 82. de temp. apud Cornelium hic.

Non introducet is hos populos &c. Num. 20. 12. Fuit hoc insignis pœna, & mortificatio, Moyse; quod terram præmissam, adeo concupitam, videre non potuerit: quodq; Ducatus sui longissimi, & molestissimi, sine ac fructu, frustratus fuerit. Cornelius hic.

Habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumeravi mihi. Job. 7. 3. In hac vita quædâ laboriosa sunt, quædam vacua; quædam verò vacua simul, & laboriosa. Amore quippe Conditoris, presentis vitæ tribulationibus exerceri, laboriosum quidem est; sed vacuum non est. Amore autem sæculi, voluptatibus solvi; vacuum quidem est, sed non laboriosum. Amore verò ejusdem sæculi adversa aliqua pati; & vacuum simul est, & laboriosum: quia ex adversitate mens afficitur: & remunerationis præmiò non repletur. In his itaque S. Ecclesia, qui in ea positi adhuc voluptatibus disfluunt, & proinde fructu boni operis non ditantur; menses vacuos ducunt: in his verò, qui æternis desideriiis dediti,

LII

Mundi